

Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 22 augustus 2013 over de positie en specifieke bekostiging van het praktijkonderwijs (Kamerstuk 31 497, nr. 109).

De voorzitter van de commissie,
Wolbert

Adjunct-griffier van de commissie,
Klapwijk

Inhoud

- I. Vragen en opmerkingen uit de fracties
 1. Algemeen
 2. Doel van onderbrenging van (lwoo¹ en) pro² in passend onderwijs
 3. Wat verandert er voor (lwoo en) pro bij onderbrenging in passend onderwijs?
 4. Waarom is een aparte status voor pro niet wenselijk?
- II. Reactie van de staatssecretaris

¹ lwoo: leerwegondersteunend onderwijs

² pro: praktijkonderwijs

I Vragen en opmerkingen uit de fracties

1. Algemeen

De leden van de VVD-fractie zijn voorstander van het onderbrengen van het pro binnen het passend onderwijs. Zij onderschrijven de stelling van de staatssecretaris dat het pro een noodzakelijke schakel in het geheel van onderwijsondersteuning vormt. Juist door alle onderwijsondersteuning in één hand te leggen kunnen zorgleerlingen zo goed mogelijk bediend worden. Deze leden erkennen wel de goede manier waarop pro nu werkt en vragen de staatssecretaris of efficiëntie en goede werkzaamheden niet in het nauw komen. Anders zou het middel namelijk belangrijker worden dan het doel: het op een goede en efficiënte manier helpen van leerlingen.

De leden van de PvdA-fractie willen nogmaals benadrukken dat zij erg tevreden zijn over de uitvoering van motie Ypma/Voordewind.³ De efficiëntiekorting gaat namelijk niet ten koste van leerlingen en de kwaliteit van het onderwijs. Na het lezen van de brief over de positie en specifieke bekostiging van het pro hebben deze leden een aantal vragen.

De leden van de SP-fractie zijn bezorgd over de positie en specifieke bekostiging van het pro. Met name de positie van het pro in de periode na 2016 baart de leden zorgen. De zorgen van deze leden zijn niet alleen inhoudelijk, maar betreffen ook het feit dat er binnen het pro veel zorgen bestaan over de toekomst van het daar geboden onderwijs.

De leden van de CDA-fractie hebben met verbazing de brief van de staatssecretaris gelezen over de positie van het pro en met name de toelichting waarom een status aparte voor dit onderwijs niet verstandig zou zijn.

De leden van de ChristenUnie-fractie hebben kennisgenomen van de brief over de positie en specifieke bekostiging van het pro. Zij zijn van mening dat het pro door de voorgestelde wijzigingen flink onder druk komt te staan.

2. Doel van onderbrenging van (lwoo en) pro in passend onderwijs

De leden van de SP-fractie vragen waarom de staatssecretaris in zijn brief steeds verwijst naar het lwoo, hetgeen iets anders is dan het pro.

De leden van de CDA-fractie vragen welk probleem hiermee opgelost wordt en of het niet zo is dat we, in plaats daarvan dat we eventuele

³ Kamerstuk 33 400-VIII, nr. 71

problemen oplossen, nieuwe problemen aan het creëren zijn. Ook in eerdere overleggen hebben deze leden aangegeven dat zij zich verzetten tegen de bezuiniging en de plannen van het kabinet-Rutte II met Iwoo en pro. Deze leden zijn van mening dat het zeer onverstandig is om op deze groep kwetsbare groep kinderen te bezuinigen. Bovendien is het onverstandig om tijdens de grote overgang naar passend onderwijs scholen ook nog eens op te zadelen met het inpassen van het pro in passend onderwijs. Hiermee loopt de hele invoering van passend onderwijs de kans grote hinder te ondervinden en daarmee draagvlak bij het veld te verliezen.

De genoemde leden vinden het betreuenswaardig dat het kabinet bezuinigingen op kwetsbare groepen wederom als uitgangspunt neemt. Volgens deze leden is dit niet de juiste manier. Eerst moet een analyse van de problemen worden gemaakt. Is er bijvoorbeeld sprake van onevenredige groei van het aantal leerlingen in deze sector? Krijgen leerlingen niet de juiste zorg? Zijn er wel problemen, of gaat het juist goed en hoeven we niet in te grijpen? Alleen als de analyse juist is en er problemen worden geconstateerd, moeten de juiste oplossingen erbij bedacht worden. Niet zoals in dit geval een bezuiniging inboeken en daarbij een rechtvaardiging bedenken. Volgens deze leden is er geen sprake van grote problemen bij Iwoo en pro die vragen om de grootschalige bezuinigingen van dit kabinet. Wel zijn deze leden bevreesd dat het coûte que coûte doorvoeren van de bezuiniging op Iwoo en pro de inpassing van deze vormen van onderwijs sterk bemoeilijkt.

3. Wat verandert er voor (Iwoo en) pro bij onderbrenging in passend onderwijs?

De leden van de VVD-fractie merken op dat binnen het stelsel de samenwerkingsverbanden zijn ingericht om te komen tot een efficiënte besteding van middelen en een logische toewijzing van zorgleerlingen aan de beste plek. Door bij de toevoeging van pro aan passend onderwijs de bijbehorende financiële middelen een aparte positie te geven (ze gaan bij overschrijding ten koste van de lumpsum), lijkt het passend onderwijs juist doorbroken te worden. Juist lichte ondersteuning kan leerlingen op de goede weg helpen. Door schotten in de financiering te plaatsen, zit er wel een rem op overschrijding van budget, maar geen prikkel om leerlingen de beste zorg te geven. De zorgen van deze leden zijn door de staatssecretaris niet weggenomen met zijn brief. Graag ontvangen zij hierop een reactie. Zij vragen voorts of de staatssecretaris kan aangeven of er in het geheel geen regels zijn voor de besteding van eventuele restanten.

De leden van de PvdA-fractie lezen in de brief dat de bedragen die samenhangen met de ondersteuning aan Iwoo- en pro-leerlingen in mindering worden gebracht op het budget van het samenwerkingsverband. Houdt dit in dat de pro-scholen rechtstreeks het budget krijgen voor de ondersteuning van hun leerlingen, zo willen zij weten. Deze leden vragen of de zorgen van pro-scholen gegrond zijn. Pro-scholen maken zich zorgen dat zij straks binnen het samenwerkingsverband ondergesneeuwd raken en niet het budget krijgen dat ze nodig hebben voor het opleiden van hun leerlingen.

De leden van de SP-fractie beseffen dat wanneer na 2016 een substantieel deel van het budget van de pro-scholen (het ondersteuningsdeel) aan de samenwerkingsverbanden zal worden toegekend, deze verbanden op datzelfde moment gedwongen zullen zijn tot het maken van scherpe financiële keuzes. Deze leden vrezen dat in die situatie niet langer alle gelden die nu in het pro worden ingezet bij dezelfde leerlingen en hun ondersteuning terecht gaan komen.

4. *Waarom is een aparte status voor pro niet wenselijk?*

De leden van de VVD-fractie begrijpen dat niet alleen de beslissing, maar ook de financiële middelen in één hand moeten zijn om geen ongewenste neveneffecten («afschuiven») te laten optreden. Het risico dat de staatssecretaris echter aanhaalt: «bij groei kan dit niet verhaald worden op de lumpsum van besturen», begrijpen deze leden niet. Hoe groot is het risico van groei, zo vragen zij. Zullen de overige besturen in samenwerkingsverbanden niet onwillig tegenover opname staan nu overschrijding van het budget kan betekenen dat zij allen gekort worden op de lumpsum? Ziet hij hier geen bedreiging van de eenheid in het samenwerkingsverband nu zij daar gezamenlijk voor opdraaien, zo willen deze leden weten.

Graag ontvangen genoemde leden in de antwoorden een financieel voorbeeld bij overschrijding. Welke bedragen worden voor deze leerlingen uitgekeerd? Waarom is de splitsing van de basisbekostiging en de ondersteuningsbekostiging (voor de berekening van het bedrag) hierin zo belangrijk, zo informeren deze leden.

De leden van de PvdA-fractie vragen of er alternatieven zijn om de toegang tot pro-scholen via het samenwerkingsverband te regelen, maar het budget voor pro-scholen zeker te stellen. Welke financiële waarborgen zijn er straks, na de overheveling, voor pro-scholen om met voldoende budget opleidingen te geven aan pro-leerlingen? Is de zorg dat er bij een aparte status voor het pro meer leerlingen doorgeschoven zullen worden gegrond wanneer de middelen voor het pro, zoals in cluster 1, worden gebudgetteerd, zo informeren deze leden.

De leden van de SP-fractie maken zich vooral ook zorgen over de, nu nog, succesvolle arbeidstoeleiding door scholen in het pro. De leden vrezen dat de voorgenomen aanpassing voor een groot aantal leerlingen gaat zorgen voor een slechtere uitgangspositie op de arbeidsmarkt. Dat is volgens deze leden het laatste dat we moeten willen voor een toch al kwetsbare groep leerlingen.

Tot slot vragen de genoemde leden nog aandacht voor de onhandige positie waarin het pro binnen afzienbare tijd terecht gaat komen. Door de efficiëncyslag die samenwerkingsverbanden noodgedwongen moeten gaan maken dreigt het pro door bepaalde keuzes mogelijk gelden te gaan mislopen. Zo'n verschuiving van middelen zou in het belang kunnen zijn van andere scholen in dat samenwerkingsverband die besluiten ondersteuningsgelden elders in te zetten. Een belang dat volgens deze leden hierbij mogelijk buiten beeld blijft is dat van andere partners, zoals gemeenten, die meeprofiteren van de arbeidstoeleiding door het pro. De leden vragen aandacht voor deze onderbelichte kant van deze aanpassing.

De leden van de CDA-fractie missen in de brief van de staatssecretaris eveneens overtuigende argumenten waarom het pro niet een status aparte kan krijgen en waarom de inpassing niet op zijn minst gefaseerd kan, evenals de bezuinigingen. Ook al zullen de bezuinigingen zich vooral richten op de bureaucratie, ze zullen ook direct of indirect merkbaar zijn op de werkvloer. Deze leden zouden graag een uitgebreide toelichting willen van de staatssecretaris met een overzicht wat nu de voor- en nadelen zijn van een status aparte. De staatssecretaris focust in zijn brief vooral op nadelen die hij ziet. Tevens willen deze leden een toelichting van de staatssecretaris of een gefaseerde doorvoering van de plannen met pro mogelijk is.

De leden van de ChristenUnie-fractie merken op dat op pagina 3 melding wordt gemaakt van het risico dat leerlingen worden afgeschoven op het pro en daardoor onterecht geplaatst zouden worden. Zij vragen in

hoeverre er sprake kan zijn van onnodige of onterechte plaatsing van leerlingen in het pro, aangezien objectieve landelijke indicatiecriteria gelden. Zijn deze criteria niet juist bedoeld om onterechte plaatsing te voorkomen en leerlingen een passende plek te bieden, zo informeren zij. Deze leden zijn van mening dat expertise over begeleiding van leerlingen en arbeidstoeleiding op dit moment goed geborgd is. Acht de staatssecretaris het niet juist risicovol en onnodig ingewikkeld om veranderingen aan te brengen? Op welke manier worden bijvoorbeeld de arrangementen arbeidstoeleiding opnieuw geborgd bij de samenwerkingsverbanden, zo vragen zij.

De genoemde leden vragen of opsplitsing van het budget aansluit bij de werkwijze van het pro. Het pro heeft immers meerdere taken, zoals onderwijs, arbeidstoeleiding, het traject richting eventueel vervolgonderwijs en nazorg. Sluit het onderscheid in basis- en ondersteuningsbesteding en de omvang van dit budget aan bij de werkwijze van het pro? Blijft het pro vrij in het invullen van de eigen verantwoordelijkheid voor de verschillende taken, ongeacht de landelijke vaststelling van basisbesteding en ondersteuningsbesteding, zo vragen zij. Zo ja, waarom wordt een deel van het budget belegd bij het samenwerkingsverband? Waarom wordt gesproken over arrangementen in plaats van de opleiding pro, zo willen deze leden weten.

II Reactie van de staatssecretaris